

ליל שבת קודש פרשת שמות ה'תשס"ה

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"ד המדבר מתפילה על צרכי הגוף והנשמה, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על כמה נקודות שבתורה זו של רביז"ל), זה שאמר רבה בר בר חנה (בבא בתרא ע"ד): אמר לי ההוא טייעא: תא ואחוי לך היכי דנשקי ארעא ורקיע בהדדי, ארעא ורקיעא זה בחינת שלום בעצמיו, ארעא זה בחינת גוף, רקיעא זה בחינת נשמה, כמו שכתוב (תהלים נ): "יקרא אל השמים מעל" זה הנשמה, "ואל הארץ" זה הגוף (סנהדרין צא:), וכשיש ביניהם שלום, על ידי זה, עבדי כוי, על ידי זה נעשה תפלה, בבחינת (דניאל ו): "וכוין פתיחן לה בעליתה": ושקלית לסלתאי ואנחתיה כבותא דרקיע, סלתא זה פרנסה, כמו 'מי שיש לו פת בסלו' (יומא ע"ד), היינו שלא רצה לעסוק בשום עסק מעסקי עולם הזה, רק בשביל נשמתו, גם כל תפלותיו לא היו אלא בשביל לקשר נשמתו; אפילו אלו תפלות המפורשים בתפלה שהם לצורך הגוף, כגון "רפאינו" ו"ברך עלינו" ושאר צרכי הגוף, לא היה כוונתו של רבה בר בר חנה בשביל גופו, אלא בשביל נשמתו, שהיה מכון לפרנסת נשמתו ולרפואתה, וזה: ושקלית לסלתאי ואנחתיה כבותא דרקיע, ששקל לתפלה שהוא לצורך הגוף, ואנחה בתפלה, הכל לצורך נשמתו, כי ממילא כשנתקן שם ברוחניות, נתקן גם בגשמיות, ועד דמצלינא בעותי, לא אשכחה, היינו אחר כך לא מצא כדי פרנסתו, אף על פי שתיקן ברוחניות, אף על פי כן לא נמשך לו שפע בגשמיות, אמר: איכא גנבא הכא, שגונבים השפע שלי, השיב לו: גלגלא דרקיעא דהדרא, היינו גלגולין דנשמתין, היא הגורמת שאין לצדיק כדי פרנסתו וכו', עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביז"ל מגלה לנו כאן את סוד הדביקות אל השם יתברך, ואת גודל כח התפילה, כי תכלית הדביקות אל השם יתברך הוא שיזכה לדבק נשמתו וגם גופו אל השם יתברך, ובשניהם לעבוד אותו יתברך, כי באמת כל צרכי הגוף כגון בריאות ובנים ופרנסה וכו', הכל הם למלאות רצון השם יתברך, ולעבדו בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, כי אין שום תכלית בצרכי הגוף כשהם לעצמם, רק עיקר התכלית שהגוף ישרת את הנשמה, ואז גם גופו עולה ומתדבק בו

יתברך, על ידי אור הנשמה המאיר בו, וכמו שכתוב (איוב י"ט) ומבשרי אחזה אלוה, שגם מבשר הגוף אזכה לראות אלקות (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"ב), ולכן אם חסר לאדם איזה דבר בגשמיות, סימן שחסר לו ברוחניות, ועיקר תפילתו צריך להיות למלאות החסרון בעבור כבוד השם יתברך, כדי שיזכה לעבדו יתברך בלב שלם, וכמו שפירש הבעל שם טוב הקדוש זי"ע את הפסוק (תהלים כ') ימלא ה' כל משאלותיך, שכל משאלותיך יהיה שיתמלא ויתקדש שם ה' בעולם, כי כל החסרונות שיש לאדם הן ברוחני והן בגשמי, הם בהשכינה (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ"ט), ולכן הצדיקים הגדולים שיודעים זאת היטב, עיקר תפילתם ובקשתם הוא בעבור תיקון נפשם, שיהיה לנשמתם בריאות השלימה, ושיהיה לנשמתם פרנסה בריווח, ואז כשנתקן ברוחניות ממילא נתתקן גם בגשמיות, כי הא בהא תליא, וכפתגם הצדיקים לפרש "משיב הרוח ומוריד הגשם", אם משיב ומעלה את הרוחניות למעלה אל השם יתברך, בחינת "משיב הרוח", אזי חוזר ומוריד הגשמיות והשפעות טובות לעולם, בחינת "ומוריד הגשם", ואז לא חסר לאדם שום דבר כלל.

והנה אם רואה לפעמים, שאפילו אחר התפילה, אין להצדיק כל כך שפע ופרנסה, צריך לדעת שזוהו סוד הגלגול, שלפעמים הגלגול גורם שאין לצדיק כדי פרנסתו, אבל הוא מקבל הכל באהבה ובאמונה, ואינו מתרעם על מדותיו יתברך כלל, ועוד, הרי צדיקים מהני זכותיהו אעלמא, אדידהו לא (ספר המדות אות צדיק סי' ד'), היינו שהצדיקים ממשיכים שפע בעולם, ואינם מסתכלים על עצמם כלל, וכמו שיצתה בת קול ואמר (ברכות י"ז:), כל העולם ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת, ופירש הבעל טוב הקדוש זי"ע, שרבי חנינא בן דוסא פתח "שביל" וצינור להמשיך על ידה שפע בעולם, שזוהו ב"שביל" חנינא בני, אבל לעצמו לא היה צריך כלום, כי מסר את עצמו לגמרי אליו יתברך, נמצא שעיקר מגמת ותפילת הצדיקים, להמשיך רוחניות אלוקתו יתברך בעולם, ועל ידי שנתתקן ברוחניות נתתקן גם בגשמיות, ונמשכים כל מיני השפעות טובות בעולם.

ורביז"ל מלביש כל השגה הנ"ל במאמר הפליאה של רבה בר בר חנה (בבא בתרא ע"ד.), תא ואחוי לך היכי דנשקי ארעא ורקיעא בהדדי, בא ואראך המקום שנושק ארץ ושמים ביחד, היינו שהגוף והנשמה מתחברים ומתייחדים ביחד, ששניהם עולים ומתדבקים בו יתברך ביחד, אזלי וחזאי דעביד כוי כוי, שהלך וראה שהמקום עשוי חלונות חלונות, המרמז על עבודת התפילה, ששלימותה בבית שיש בו חלונות, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ל"א.) לעולם יתפלל אדם בבית שיש בו חלונות, כי בעבודת התפילה מתייחדים ומתקשרים הגוף והנשמה ביחד, כי

מתפללים על רוחניות, למען כבוד השם יתברך, ולמען הקמת השכינה, אבל כשנתתקן ברוחניות נתתקן גם בגשמיות, שזהו, ושקלית לסלתאי, שלקחתי הסל שלי, שהיא ענין צרכי הגוף, כמו (יומא ע"ד:) מי שיש לו פת בסלו, ואנחתיה בכוותא דרקעיא, ששמתי אותו בחלון הרקיע, היינו בתפלות שמתפללין על רוחניות, כגון ברכת "רפאינו" ו"ברך עלינו", שהיה עיקר כוונתו להתפלל על רפואת ופרנסת נשמתו, כי כשנתתקן ברוחניות נתתקן גם בגשמיות.

ועד דמצלינא בעותי לא אשכחה, היינו אפילו אחר שהתפלל תפלתו, לא מצא כדי פרנסתו, אף על פי שתיקן ברוחניות, לא נמשך לו כל כך שפע בגשמיות, אמר, איכא גנבא הכא, אמר, אולי יש גנבים שגונבים השפע שלי?, השיב לו, גלגלא דרקיעא דהדרא, היינו שלפעמים גלגול נשמות גורם שאין לצדיק כדי פרנסתו, ולכן אין לשאול שאלות על זה, כי בודאי צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו, ויש סוד עמוק למה עובר על הצדיק עניות ודחקות, העיקר רק לעלות ולדבק עצמו בו יתברך בתפילה ובדביקות כראוי, ואז בוודאי נתתקן הכל כרצונו יתברך, כי כל אחד מקבל כפי מה שצריך, אשרי הזוכה לדבק עצמו בו יתברך באמת.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב בפרשת השבוע (שמות ג' פסוק ט') ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לוחצים אותם, ויש להבין הרי כבר כתיב מקודם (שם פסוק ז') ויאמר ה' ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי מפני נוגשיו וגו', ומהו עוד הפעם הנה צעקת בני ישראל באה אלי, וגם מהו "ועתה", כאילו נתחדש דבר שלא היה מקודם? אבל על פי דברי רבינו"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי הנה מתחילה היתה צעקת בני ישראל אל השם יתברך בפשטות, מחמת הצר והלחץ של הנוגשים והשוטרים, והיתה עיקר צעקתם על צרותם ומכאובם הגשמי, שזהו ואת צעקתם שמעתי מפני נוגשיו, אבל אחר כך התבוננו והבינו, שהלא עיקר הצער היא להשכינה הקדושה שהיא עמהם בגלות, וכמו שכתוב (ישעיה ס"ג) בכל צרתם לו צר, וכן כתיב (תהלים צ"א) עמי אנכי בצרה, ואם כן יש להם להתפלל על צער וחסרון השכינה, שהוא צער וחסרון רוחני, ואז ממילא נתתקן גם בגשמי, וזהו ועתה הנה צעקת בני ישראל "באה אלי", היינו שעתה צעקת בני ישראל היא בשבילי ומחמתי, היינו בשביל צער השכינה, ולכן בוודאי וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לוחצים אותם, ואני אושיע להם, והבן היטיב, והשם יתברך יוכיננו לעלות להתדבק בו יתברך בדביקות אמיתי ונצחה, ויהיה עיקר

בקשתינו ותפילתינו להקים שכונתא מעפרא, ונזכה לראות בגאולתן וישעותן של ישראל במהרה בימינו אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת שמות ה'תשס"ה

בשבת קודש בבוקר, היתה שמחת בר מצוה לאחד מאנ"ש בבית מדרשו של מוהרא"ש נ"י, ולא איסתייע מילתא לדרוש אז ברבים.

סעודה שלישית פרשת שמות ה'תשס"ה

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' י"א המדבר מיוחדא עלאה ויחודא תתאה, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על תמצית דברי רביז"ל שבתורה זו), כי יש יחודא עלאה ויחודא תתאה, היינו: שמע ישראל, וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (זהר בראשית י"ח:), וכל אחד מישראל צריך שיהיה נעשה זאת על ידו, על ידי זה יכול לבוא לתבונות התורה לעמקה; כי מי שהוא במדרגה פחותה, הוא עדיין רחוק מתבונות התורה, רק על ידי אמצעות הדיבור, יכול לבוא לתבונות התורה לעמקה, היינו על ידי שהוא מדבר בהתורה בדבורים, כמו שכתוב (משלי ד:): "כי חיים הם למוציאיהם" 'למוציאיהם בפה' (כמו שאמרו חכמינו, וזכונם לברכה, ערובין נ"ד:), מאיר לו הדבור בכל המקומות שצריך לעשות תשובה, כמו שאמרו רבותינו, וזכונם לברכה (ברכות כ"ב:): 'פתח פיך ויאירו דבריך', ובכל פעם ופעם, על ידי כל תשובה ותשובה,

הוא הולך ממדרגה למדרגה, עד שיוצא ממדרגה פחותה, ובא לתבונות התורה לעומקה וכו', עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביז"ל מגלה לנו כאן סוד תכלית הבריאה, ענין יחודא עלאה ויחודא תתאה, היינו ליחד ולקשר כל העולמות ביחד, ולגלות בכולם את אמתת מציאותו יתברך, ודבר זה נחלק לב' חלקים, יחודא עלאה ויחודא תתאה, יחודא עלאה הוא יחוד שמו יתברך בכל העולמות שלמעלה מעולם העשיה והגשמי הזה, שבהם מתגלה רוחניות אלקותו יתברך ביותר, שהם עולמות אצילות בריאה ויצירה, עולם של עצם גילוי אלקותו יתברך, ועולם הכסא, ועולם המלאכים, ויחודא תתאה הוא יחוד שמו יתברך בעולם העשיה והגשמי הזה, הכולל גם כל המקומות הנמוכות, אפילו מדור הקליפות, כי מלכותו בכל משלה, ולית אתר פנוי מיניה כלל, ואפילו במקומות המטונפים, נמצא חיותו יתברך, כי בלעדו יתברך אין שום קיום כלל, רק שם החיות הוא בהעלם ובדקות גדול, וכשארם מחפש כבודו יתברך גם שם הוא יכול לעלות משם לתכלית העליה, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי תענית פרק א') אם ישאל לך אדם היכן אלהיך, תאמר לו בכרך גדול שברומי, שגם שם נמצא כבודו יתברך בדקות ובהעלם גדול (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' י"ב), ולכן אין שום ייאוש בעולם כלל, כי אפילו אם נפל אדם למקום שנפל, לירידה גרועה ונמוכה מאד, אם יחפש כבודו יתברך גם במקומו, וישאל "איה מקום כבודו", אזי יזכה למצוא כבודו יתברך גם שם, ולחזור בתשובה ולעלות בתכלית העליה, נמצא שיחודא עלאה ויחודא תתאה כוללים כל העולמות, מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, כי אין שום מציאות בלעדו יתברך כלל.

וזהו ענין יחוד שמע ישראל וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שמע ישראל הוא יחודא עלאה, שקורין ומכריזין בכל העולמות העליונים, אצילות בריאה ויצירה, הוי"ה אלהינו הוי"ה "אחד", היינו שמגלין לכל הדרי מעלה, שאלקותו יתברך מושל עליהם, וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, הוא יחודא תתאה, שמודיעין בעולם העשיה והגשמי הזה, שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, ואפילו במדריגות הכי תחתונות והכי שפילות, ואומרין אותה בחשאי ובלחש, כי אי אפשר לקרות ולהכריז בקול גדול שאלקותו יתברך נמצא גם במקומות המטונפים, כי אין זה מדרך הכבוד לומר שהמלך נמצא שם, אבל מגלין בלחש ובחשאי, שבודאי גם במקומות אלו נמצא כבודו יתברך, רק שהוא בדקות ובהעלם גדול, ועל דרך שאמרו חכמינו הקדושים (פסחים נ"ו.) משל לבת מלך שהריחה ציקי הקדירה, תאמר לה, יש לה גנאי, לא תאמר לה, יש לה צער, התחילו עבדיה מביאין לה בחשאי,

עין שם, היינו כנ"ל, שאי אפשר לדבר מזה בפירוש, רק מודיעין לכל אחד ואחד כפי מקומו, שכוודאי גם שם יכול למצוא כבוד השם יתברך.

וזהו מה שמבואר בדברי רבינו"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ל"ו), שעל ידי אמירת פסוקי שמע ישראל וברוך שם כבודו מלכותו לעולם ועד, ובפרט בבכיה, מבטלין הרהורי ניאוף רחמנא ליצלן, כי עיקר הרהורים אלו באים מחמת פגם האמונה, שעושה ישות ומציאות מדבר חוץ מאמתת מציאותו יתברך, כגון שעושה ישות מאשה וכיוצא בזה, והוא פגם של עבודה זרה רחמנא ליצלן, וכמו שהזהיר רבי שמעון בר יוחאי את התלמידים כשהלכו בין הנשים, אל תפנו אל האלילים וגו' (זוהר קדושים פ"ד:), כי אם עושין איזה ישות מדבר חוץ מאמתת מציאותו יתברך, הרי זה עבודה זרה, אבל תיכף ומיד שמכנים בקרבו את ענין יחודא עלאה ויחודא תתאה הנ"ל, שאין מציאות בלעדו יתברך כלל, לא למעלה ולא למטה, אפילו במקומות המטונפים, על ידי זה מתבטל הרהורי זנות, וזוכה לחזור ולעלות אל אור האמונה הקדושה.

נמצא שיחודא עלאה ויחודא תתאה נעשים על ידי כל אדם בכל יום באמירת קריאת שמע ערב ובוקר, כי על ידי שאומר קריאת שמע בהתעוררות גדול ובכוונת הלב, מקשר כל העולמות כולם ביחד, ומוריד שפע גדול הן ברוחניות והן בגשמיות, ומודיע לעליונים ולתחתונים שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל.

והנה גם בכלליות, עבודות תורה ותפילה, הם ענין יחודא עלאה ויחודא תתאה, תורה הוא יחודא עלאה, כי על ידי לימוד התורה מתגלה לאדם שאלקותו יתברך נמצא בכל העולמות כולם, שעל שם זה נקרא תורה, על שם ש"מורה" לאדם איפוא למצוא אלקותו יתברך, וכמובא בזוהר (מצודע נ"ג:): אמאי איקרי תורה, בגין דאורי וגלי במאי דהוה סתים דלא אתיידע, עין שם, שזהו יחודא עלאה, ותפילה הוא ענין יחודא תתאה, כי עיקר התפלה יוצאה מן המיצר והדוחק, כשצר לאדם ברוחניות ובגשמיות, והוא צועק אליו יתברך כראוי, אז מתגלה לו איך שהשם יתברך עמו אתו ואצלו, גם במקומו הנמוך והפחות, בבחינת (ישעיה ס"ג) בכל צרתם לו צר, נמצא שנעשה יחודא תתאה על ידי התפילה, ומהפך מ"צרה" ל"צורה", כי חומריות גופו עולה ומזדכך באור נשמתו, שזהו תכלית כל הצער והיסורין, להכניע החומר ולהגדיל הצורה (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ק"ע), וכדאייתא בזוהר (שלא קס"א). אעא דלא סליק ביה נהורא מבטשין ליה, גופא דלא סליק ביה אור דנשמתא מבטשין אותו, עץ שלא נאחו בו האש, מחתכין אותו, גוף שלא נאחו אור הנשמה, מכתשין אותו ביסורין, ואז נתגלה לו שרוחניות אלקותו יתברך שורה גם בתוך חומריות גופו,

בבחינת (איוב י"ט) ומבשרי אחזה אלוה, שגם מבשר גופו יזכה לראות אלקות, כי מוצא הרוחניות המתעלם בקרבנו, בבחינת (ישעיה נ"ח) ומבשרך לא תתעלם (לקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"ב), נמצא שכלליות התפילה הוא ענין יחודא תתאה, כי על ידי התפילה מתגלה לו שהשם יתברך שורה בכל מקום ממש, ואשרי מי שמכניס עצמו בתוך ייחודים אלו, כי על ידי זה עולמו יראה בחייו, ויזכה לעלות ולהתענג בנועם זיו השכינה, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב (שמות ב') ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול, ויש לומר שבפסוק זה מרומז השגה הנ"ל של רביז"ל, כי איתא בתיקוני זוהר (תיקון כ"א) ויפן כה וכה, כ"ה וכ"ה הם העשרים וחמש אותיות של הפסק שמע ישראל וגו', והעשרים וחמש אותיות של ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שזהו ענין יחודא עלאה ויחודא תתאה הנ"ל, ולכן מיד שאדם מקיים "ויפן כה וכה", שפונה מדעתו כל מיני מחשבות גשמיות של עולם הזה ותאוותיו המדומות, ומתבונן כ"ה וכ"ה על יחודא עלאה ויחודא תתאה, אז "וירא כי אין איש", הוא רואה שאין שום איש בעולם שירע לו או יטיב לו, כי הכל תלוי רק בידו יתברך לבד, וממילא גם אין שום ייאוש בעולם כלל, כי מה יעשה לי אדם, וזהו, אי"ש ראשי תיבות א"י ש'ום י'אוש, כי באמת אין שום ייאוש בעולם כלל, שהרי אפילו במדריגות הכי נמוכות יכולים למצוא כבודו יתברך, ולחזור בתשובה, וזהו "ויך את המצרי", שבזה מכה ומכניע את המצרים שלו הבאים מחומרות ומיצרי הגוף, "ויטמנהו בחול", חו"ל ראשי תיבות ח'זק ו'יאמן ל'בך, שמקבל כח והתחזקות עצומה לעמוד חזק בכל מה שעובר עליו, כי יודע היטיב שהכל למען טובתו הנצחית, להכניע החומר ולהגדיל הצורה, ובדרך זה עובר כל החיים בשמחה ובשלום, והשם יתברך יזכינו לייחד שמו יתברך תמיד למעלה ולמטה, ונזכה להתחזק ולעמוד על עמדינו, עדי נזכה לחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך, ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

